

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 44 Volume: 9 Issue: 44

Haziran 2016 June 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN HİKÂYELERİNEDAYALI OLARAK MESLEKLERE İLİŞKİN
ALGILARININ İNCELENMESİ
INVESTIGATION OF ELEMENTARY EDUCATION STUDENTS' PERCEPTIONS ABOUT PROFESSIONS
BASED ON THEIR STORIES**

**Tuğba SELANİK AY*
Ayçin EMEKSEVER****

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, ilkököl öğrencilerinin mesleki algılarını belirlemektir. Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Afyonkarahisar ili merkezinde 180 4. sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. İlkokul öğrencilerinden bir meslek seçip bu meslekle ilgili bir hikâye yazmaları istenmiştir. Hikâyelerin analizinde doküman incelemesi kullanılmıştır. İlkokul öğrencilerinin mesleklerle ilgili genel olarak akademik katkı, duyuşsal katkı, toplumsal katkı, mesleki terimler ve mesleki avantajlar temalarına yer verdikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Algı, İlkokul Öğrencileri, Hikâye, Doküman Analizi.

Abstract

The aim of this study is to identify the perceptions of elementary education students about occupations. The participants of the study were 180 fourth grade students during the school year of 2015-2016 in Afyonkarahisar province. The participants were asked to write a story about an occupation they were interested in. The stories written by the participants were examined through document analysis. It was found that the participants had certain perceptions about occupations in terms of academic contribution, cognitive contribution, social contribution, occupational terms and advantages.

Keywords: Professional Perception, Elementary Education Students, Story, Document Analysis.

GİRİŞ

Bireyin hayatında öyle anlar vardır ki önlerindeki seçeneklerden birisini seçmek ve karar vermek zorunda kalırlar. İşte o anlardan birisi de meslek seçimi yapmak ve bir mesleğe karar vermektir (Kuzgun, 1982: 1). Meslek belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş (TDK, 2015); her insanın geçimini sağlayabilmek için yapacağı düzenli ve sürekli bir işinin olması (Vurucu, 2010: 1); bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü (Kuzgun, 1994: 51) biçiminde tanımlanabilir..

Efiliti (1998: 9) meslek seçiminin bir anda oluşan bir olgu değil, temel eğitimin başlangıcına, hatta okul öncesi eğitim yaşlarına kadar uzanan bir süreç olduğunu belirtmiştir. Çocuğun karşılaştığı her mesleğin onun zihninde nesnel olarak iz bıraktığını, çocuğun çevresindeki toplumsal, ekonomik zorunlulukların, toplumsal değerlerin, ailenin tutumunun, geçmiş yaşantılarının, alışkanlıklarının, ilgilerinin, yeteneklerinin, kişilik özelliklerinin çeşitli yoğunluklarla kişilerin meslek seçme eğilimlerini oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle mesleki rehberliğin daha ilkököl çağlarında bir zorunluluk haline geldiği söylenebilir. İnsanlar değerli bulduğuna karşı kabul edici, değersiz bulduğuna karşı reddedici, ilgili bulduklarına karşı olumlu bir tutum takınma eğilimindedir. Bu açıdan bakıldığında ilgilerle tutumlar birbirine benzemektedir. Fakat ilgiler bir bireyin kendi etkinliklerine ilişkin duygu ve tercihleriyle sınırlı iken tutumlar bir davranış eğilimine sahip olmaktır (Tezbaşaran, 1997: 1). Bir meslek sahibi oluncaya kadar insanların geçtiği aşamalar şu şekilde sıralanabilir (Kuzgun, 2014: 4-5):

- Heves (umu): Mesleki heves daima bir insanın girmeye özendiği mesleği ifade eder. Bir kimsenin girmeye özendiği meslek, onun ilerleme isteğinin göstergesidir. Meslek gelişiminde heves, gerçek hayattaki sınırlamaları dikkate almaksızın, bireyin arzu ve isteklerini yansıtır. Küçük çocukların ifade ettikleri meslek adları bir hevesten öteye gitmez, çünkü çocuk yetenek, mali olanaklar gibi gerekliliklerinin henüz farkında değildir.
- Meslek Tercihi: Meslek tercihi, olumlu/istendik özellikleri olduğu düşünülen meslekleri, istenirlik derecesi bakımından sıraya koymaktır. Bir meslek ilgi ve yeteneklerine uygun oluşu nedeni ile kişiye çekici gelebildiği gibi, sağladığı toplumsal saygınlık ve kazanç gibi yararlar nedeni ile çekici gelebilir.

*Yrd. Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi

**Bursa Yönder Koleji, Sınıf Öğretmeni

- Meslek Seçimi: Bireyin tercih ettiği yani girmek istediği meslekler arasından biride karar kılması ve buna hazırlanmak için çaba göstermesi meslek seçimi olarak adlandırılmaktadır. Bu durumda meslek seçimi, beğenilen mesleklerden birine hazırlanmaya karar vermiş olmaktır.
- Mesleğe Bağlanma: Bir kimse bir meslekle ilgili bir işe girer ve o işin gereklerini yerine getirmeye başlarsa mesleğe bağlanma gerçekleşmiş olur.

Mesleki tutum ise bireylerin meslek yaşamları boyunca edindikleri deneyimlerin etkisiyle mesleklerine karşı bir takım düşünsel ve duygusal yüklemelerde bulunması ve zamanla bu yüklemeleri davranışlarına yansıtmasıyla gelişmektedir (Can, 1987: 160). Dünyada bugün çok fazla sayıda mesleğin bulunduğu dikkate alınırca meslek seçme işlemi birey açısından son derece önemlidir. Bu önem gerek meslek sayısının çok olması gerekse de bireyin kendine uygun bir meslekte karar verebilmesinin güçlüğünden ileri gelmektedir. Ancak burada önemli olan bireyin gelişimini ve kendini gerçekleştirme sağlayıcı bir mesleği seçebilmesi, bu seçimi yaparken de kendini ve mesleği yakından tanınmasıdır (Tuzcuoğlu, 1994). Bireyin sosyal statüsünü belirleyen en önemli kriter işidir. "Nasıl bir ortamda çalışacak, kimlerle ilişki kuracak, nasıl bir yaşam tarzı olacak, ne kadar tatil yapacak?" gibi soruların yanıtları işi ile bağlantılıdır. Bu nedenledir ki yeni tanışılan kişiye ilk sorulan soru; "Ne iş yapıyorsunuz/ mesleğiniz nedir?" olur genellikle (Yeşilyaprak, 2012: 98). Eğitim yaşantısı boyunca öğrencilerin kendi özellik ve gelişimine uygun üst eğitim türü ve alanlara yönelebilmesi için, üst eğitim türleri ve alanlar hakkında ayrıntılı ve doğru bilgiler yanında, kendilerini tanımlarına ve geliştirmelerine katkı sağlayacak bilgilere de gereksinimleri vardır (Çam ve Aşık, 2010: 72). Meslek seçiminde okul ve ailenin rolünü Kosteck-Bunchi(2000) okullarda okul rehberlik programları çocuklara kariyer planlamaları için gerekli materyal ve kaynakları sağlamalıdır. Bu sürecin planlı ve sistematik biçimde yürütülmesi esastır. Okul dışında ebeveyn desteğinin çocukların kariyer geliştirme sürecinde anlamlı, ve pozitif bir etkisi vardır (Turner ve Lapan, 2002) biçiminde açıklamıştır. Meslek seçimi sorununa gelişimsel açıdan yaklaşan psikologlar mesleki davranışları, çok küçük yaşlardan itibaren başlayıp, bireyin çalışma hayatından tamamen ayrılmasına kadar süren bir süreç olarak görmektedirler (Akbalık, 1991). Her insan, erken çocukluk çağlarından itibaren, kendini yetişkin rollerinde hayal eder ve "Ben büyüyünce..." diye başlayan ifadelerinde, gelecekte olmak istediği insan tipini, bir meslek adı vererek dile getirmeye çalışır. Çocukla iletişim kurmaya çalışan yetişkinlerin, onlara yönelttikleri ilk sorulardan biri, "büyüyünce ne olacaksınız?" sorusudur. Ne kadar küçük yaşta olursa olsun, her çocuğun böyle bir soruyu, bir meslek adı vererek cevapladığı görülür. Çocuğun hayallerinde oluşan ve oyunlarına yansıyan bu meslek heveslerinin gerçekte bağlantısı çok zayıftır (Kuzgun, 1994: 50). Alanyazın incelendiğinde meslek seçimi, mesleki rehberlik, meslek danışmanlığı gibi konularda yapılmış çeşitli araştırmalara (Akbalık, 1991; Can, 1987; Çam ve Aşık, 2010; Kuzgun, 1994; Tezbaşaran, 1997; Tuzcuoğlu, 1994; Yeşilyaprak, 2012; Vurucu, 2010; Turner ve Lapan, 2002; Efilti, 1998) rastlanmıştır. Ancak ilkökul öğrencilerinin mesleki algılarını belirlemeye yönelik yapılan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Etkili bir mesleki rehberlik için öğrencilerin hangi mesleği ne şekilde algıladıklarının, hangi mesleklere ilgi duyduklarının, mesleklerle ilgili doğru ve yanlış algılamalarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın alanyazındaki bu eksikliği gidermesi umulmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı ilkökul öğrencilerinin mesleklere ilişkin algılarını belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- İlkokul öğrencilerinin mesleklere ilişkin algıları nasıldır?
- İlkokul 4. sınıf öğrencileri en çok hangi mesleklere ilgi duymaktadırlar?
- İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin en az ilgi duyduğu meslekler hangileridir?
- Cinsiyete göre tercih edilen meslekler arasında farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, katılımcılar, verilerin toplanması ve çözümlenmesi başlıkları altında çeşitli bilgiler sunulmaktadır.

Araştırmanın Modeli

İlkokul öğrencilerinin hikâyelerine dayalı olarak öğrencilerin mesleki algılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmış; verilerin çözümlenmesinde ise tümevarım analizi uygulanmıştır.

Katılımcılar

Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılı güz döneminde Afyon ili merkezinde yer alan alt orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki üç devlet okulunun 4. sınıfına devam etmekte olan (95)'i kadın (85)'i erkek toplam 180 ilkökul öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmada veri toplamak amacıyla nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217). Dokümanlar, nitel araştırmalarda, etkili bir

şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Doküman incelemesi, araştırmacıya belirli ölçüde zaman ve kaynak tasarrufu anlamında katkıda bulunur (Şimşek, 2009: 43).

Araştırma kapsamında ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerine araştırmanın amacı açıklanmıştır. Araştırmada (180) öğrencilere verilen formda yer alan 20 adet meslek içinden seçtikleri ya da bunların dışında formda yer almayan mesleklerden belirleyecekleri bir ya da bir ya da birkaç meslek ile ilgili yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesinde tümevarım analizi tekniği kullanılmıştır. 180 hikâyenin 60'ı ilkökul öğrencilerinin mesleklere ilişkin algılarını ortaya koyan hikâyeler olmadığı için araştırma dışında tutulmuş; geriye kalan 120 hikâye araştırma kapsamında analiz edilmiştir. Tümevarımcı analiz kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259). Kodlama; araştırmadan toplanan verinin kategorize edilmesi amacıyla detaylı bir şekilde soyutlamaya dönük isimlendirilmesidir (Güler, Halıcıoğlu, Taşgın, 2015: 137). Bu bağlamda tümevarımcı analiz veri içinde örüntülerin, temaların ve kategorilerin keşfedilmesini içerir (Patton, 2014). Araştırmada, tümevarım analizi kapsamında verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek 2013: 260). Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek amacıyla, günlüklerde yer alan mesleklere ilişkin ifadeler araştırmacılar ve alandan bir uzman ile incelenerek "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği formül kullanılmış ve hesaplama sonucunda P = 92 değeri bulunarak araştırma güvenilir kabul edilmiştir. Bulguların sunumu sırasında öğrencilerin hikâyelerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde ilkökul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerde yer alan mesleklerle ilgili bulgular yer almaktadır. Araştırmada temalar altında ilkökul öğrencilerinin mesleklere yönelik algıları doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. İlkokul öğrencilerinin "Öğretmenlik Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdeleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Öğretmen"

Akademik Katkı Bağlamında "Öğretmen"		
	f	%
Her Şeyi Öğreten	15	12.5
Okuma Yazma Öğreten	11	9.16
Eğitim Öğretim Yapan	10	8.33
Matematik Öğreten	2	1.66
Bilimselliği Öğreten	2	1.66
Kuralları Öğreten	2	1.66
Çözüm Üreten	1	0.93
Başarı Sağlayan	1	0.83
Ders Yaptıran	1	0.83
Ödev Veren	1	0.83
Işık Saçan	1	0.83
Duyuşsal Katkı Bağlamında "Öğretmen"		
Sevgi Gösteren	4	3.33
Sevgi Duyulan	3	2.50
Unutulmayan	3	2.50
Değer Kazandıran	2	1.66
Oyun Oynatan	1	0.83
İyi ve Doğruyu Pekiştiren	1	0.83
Eğlendiren	1	0.83
Mutlu Eden	1	0.83
Toplumsal Katkı Bağlamında "Öğretmen"		
Geleceğe şekil veren	11	9.16
İyi vatandaş yetiştiren	2	1.66
Örnek olan	1	0.83
Atatürk'ü sevdiiren	1	0.83
Yol Gösteren	1	0.83

Tablo 1 incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin hikâyelerine dayalı olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin algılarının akademik katkı bağlamında öğretmen (11); duyuşsal katkı bağlamında öğretmen (8); toplumsal katkı bağlamında öğretmen (5) biçiminde 3 ana tema altında toplandığı ve bu temalar altında toplam 24 kategoriye yer verildiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleğine dair en çok her şeyi öğreten (%12.5); okuma yazma öğretmeni (%9.16); geleceğe şekil veren (%9.16) kategorilerinin belirtildiği görülmektedir. Özellikle okuma yazma öğretmeni (%9, 16) biçimindeki algılamadan yola çıkılarak öğretmen denildiğinde ilk akla gelen branşlardan birinin sınıf öğretmenliği olduğu söylenebilir. Temalar teker teker ele alındığında öğretmenliğe ilişkin akademik, duyuşsal ve toplumsal bağlamda algılamalara yer verildiği

görülmektedir. Bu noktadan hareketle ilkokul öğrencilerinin her boyutu ile öğretmenlik mesleğini tanıdıkları söylenebilir.

Öğretmenlik mesleği için "okuma-yazma öğreten, sevgi gösteren ve mutlu eden" algılarına sahip bir ilkokul 4. sınıf öğrencisi hikâyesinde öğretmenlik mesleğine şu şekilde yer vermiştir:

"Bir varmış bir yokmuş. Bir öğretmen varmış. O bir köye gitmiş. Orda bir sürü çocuk varmış. Onlar öğretmeni görünce çok sevinmişler ve çok mutlu olmuşlar. Artık bir öğretmenleri varmış. Artık okuma-yazma öğrenebilme hakları olacakmış. Öğretmen arada sırada şehre gidip kitap alıp gelirmiş. Çocuklar da sevinirmiş. Öğretmen çocuklar sevdiğinde çok mutlu olmuş. Çocukları güldürdüğünde o da çok sevinirmiş. Öğretmenlik çocukları, insanları mutlu etmiş."

İlkokul öğrencilerinin "Doktorluk Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 2' de gösterilmiştir.

Tablo 2: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Doktor"

Toplumsal Katkı Bağlamında "Doktor"		
	f	%
Hayat Kurtaran	11	9.16
Hastaları İyileştiren	2	1.66
Halk Kahramanı	1	0.83
Sağlığa Kavuşturan	1	0.83
Tıbbi Terimler Bağlamında "Doktor"		
Muayene	30	25
Ameliyat	14	11.6
İğne	4	3.33
İlaç	3	2.50
Cerrah	3	2.50
KBB	1	0.83
Aşı	1	0.83
Laboratuvar	1	0.83
Kanser	1	0.83
Hastane	1	0.83
Serum	1	0.83
Çocuk Doktoru	1	0.83
Duyuşsal Katkı Bağlamında "Doktor"		
Yardımsever	3	2.50
Sevecen	1	0.83
Fedakar	1	0.83
Risk Alan	1	0.83
Heyecan	1	0.83
Korkutucu	1	0.83
Mesleki Avantajlar Bağlamında "Doktor"		
Kitap Okuyan	2	1.66
Yüksek Maaş Alan	1	0.83
Yıllık İzni Olan	1	0.83

Tablo 2'de görüldüğü gibi ilkokul öğrencilerinin doktorluk mesleği ile ilgili yazmış oldukları hikâyelerde doktorluk toplumsal katkı bağlamında doktor (4); tıbbi terimler bağlamında doktor (13); duyuşsal katkı bağlamında doktor (6); mesleki avantajlar bağlamında doktor (3) olmak üzere 4 tema ve 26 kategoriden oluşmaktadır. Öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde doktorluk mesleğine dair en çok muayene (%25), ameliyat (%11.6) ve hayat kurtaran (%9.16) biçiminde algılamalara sahip oldukları görülmektedir. İlkokul öğrencilerinin belirttiği uzmanlık alanları KBB, cerrah ve çocuk doktorudur. Bunun dışında başka bir uzmanlık alanından söz edilmediği görülmektedir. Bu bağlamda doktorluk mesleğini daha iyi kavrayabilmeleri ve ilgi alanlarını belirlerken farklı uzmanlıkları da dikkate alabilmeleri için ilkokul öğrencilerinin doktorlukta uzmanlık alanlarına yönelik olarak bilgilendirilmesi gerektiği söylenebilir. Doktorluk mesleği için "yardımsever, hastaları iyileştiren ve muayene" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir gün bir doktor varmış. Herkese yardım edermiş. Yoksullara yani parası olmayanlara... Hiç para almadan tedavi edermiş. Bir gün bu doktorun hastası gelmiş. Bu hasta çok kötüyümüş yani çok hastaymış ve sıkışıklarmış. Bu hasta tedavi edilmiş ve doktora demiş ki; 'biz çok sıkışığız'. Doktor 'peki tamam ben sizi anlıyorum' demiş ve para almamış. Yani benim istediğim meslek doktorluk ben de bu doktor gibi sıkışık olanlardan para almamak ve yardım etmek istiyorum."

İlkokul öğrencilerinin "Astronotluk Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Astronot"

Fen Bilimleri ve Uzak Bağlamında "Astronot"		
	f	%
Uzak	8	6.66

Dünya	4	3.33
Gezenler	3	2.50
Uzay Araştırmaları	2	1.66
Yıldızlar	2	1.66
Satürn	2	1.66
Bulut	1	0.83
Ay	1	0.83
Uydu	1	0.83
Kara Delik	1	0.83
Jüpiter	1	0.83
Göktaşı	1	0.83
Robot	1	0.83
Paraşüt	1	0.83
Yerçekimsiz Ortam	1	0.83
Mars	1	0.83
Neptün	1	0.83
Güneş	1	0.83
Uzaylılar	1	0.83
Bilim	1	0.83
Keşif	1	0.83

Teknoloji ve Teknolojik Araçlar Bağlamında "Astronot"

	f	%
Uzay Gemisi	5	4.16
Astronot Kıyafeti	1	0.83
Makine	1	0.83
Tablet	1	0.83
Görüntülü Saat	1	0.83
Robot	1	0.83
Paraşüt	1	0.83
Roket	1	0.83
Radar	1	0.83

Tablo 3'te görüldüğü gibi ilkökul öğrencilerinin hikâyelerinde astronotluğun fen bilimleri ve uzay bağlamında astronot (21); teknoloji ve teknolojik araçlar bağlamında astronot (9) olmak üzere iki tema altında toplandığı ve bu temalarda toplam 30 kategoriye yer verildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde astronotluk mesleğine dair en çok uzay (%6.66) sonrasında ise, uzay gemisi (%4.16) ve dünya (%3.33) nın belirtildiği görülmektedir. İlkokul öğrencileri astronotlukla ilgili olarak yerçekimsiz ortam, gezegenler, teknolojik araçlar, bilim, keşif, araştırma gibi kategorilerden de söz etmişlerdir. Bu bağlamda ilkökul öğrencilerinin astronotluğa ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Astronotluk mesleği için "uzay, bilim, uzay gemisi, dünya" kategorilerine vurgu yapan bir ilkökul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir varmış astronot varmış. O astronot çok zekiymiş. Adı da Kaan'muş. Bir tane daha astronot varmış o çok tembelmiş. Adı da Cengiz'miş. Cengiz uçuşlara gitmezmiş. O yüzden bilim adamları test yapamazmış. Ama diğer astronot Kaan Bey bilim adamlarına çok faydalı olurmuş. Bir gün Cengiz Bey uçuş yapmış ve uzayda kalmış. Uzay gemisinde uyuyup kalınca yakıt bitmiş ve uzay gemisinde hava da uyumuş. Dünya'ya gitmek istemiş. Yakıt bittiğini anlayınca mesaj gönderememiş. O sırada Kaan Bey orada olduğu için Dünya'ya dönerken onu da yanında götürmüş. Cengiz Bey bir daha tembellik yapmamış."

İlkokul öğrencilerinin "Avukatlık Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Avukatlık"

Toplumsal Katkı Bağlamında "Avukat"		
	f	%
Suçsuzları kurtarma	3	2.50
Mesleki Terimler Bağlamında "Avukat"		
İtiraz	1	0.83
Dava	1	0.83
Hapis	1	0.83
Suçlu	1	0.83

İlkokul öğrencilerinin avukatlık mesleğine dair algılarının toplumsal katkı bağlamında avukat (2) ve hukuki terimler bağlamında avukat (4) olmak üzere 2 tema altında toplandığı ve bu temalarda da toplam 5 kategoriye yer verdikleri belirlenmiştir. Avukatlık mesleğine dair en çok suçsuzları kurtarma (%1.66) ya yer verdikleri görülmektedir. Avukatlık mesleğine ilişkin olarak ilkokul öğrencileri yalnızca suçsuzları kurtarma boyutuna değinmiş, ceza avukatlığına vurgu yapmışlardır. Oysaki dava türlerine göre avukatlığın boşanma, iş, ceza, icra, aile mahkemesi, gayrimenkul, ticaret, miras, tüketici, tazminat avukatları gibi farklı alanlarda uzmanlaşmış avukatlar mevcuttur. Avukatlık yalnızca ceza davaları ile ilgili bir meslek değildir. Bu bağlamda ilkokul öğrencilerinin avukatlık mesleğine ilişkin algılarının yanlış olmamakla birlikte eksik olduğu söylenebilir. Mesleki rehberlik yapılırken ilkokul öğrencileri avukatlık mesleğine ilişkin olarak daha ayrıntılı biçimde bilgilendirilebilir. Avukat mesleği için "hapis ve suçlu" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Avukat olmak istiyorum ve o suçluları yakalayıp onları hapse attırmak istiyorum. Suçsuz insanlara da yardım etmek istiyorum"

İlkokul öğrencilerinin "Pilotluk Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 5' te gösterilmiştir.

Tablo 5: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Pilot"

Toplumsal Katkı Bağlamında "Pilot"		
	f	%
Düşmanlardan Kurtaran	2	1.66
Ulaşım Sağlayan	1	0.83
Askeri Güç	1	0.83
Mesleki Terimler Bağlamında "Pilot"		
Uçak	1	0.83
Yükseklik	1	0.83
Jet	1	0.83
Mesleki Avantajlar Bağlamında "Pilot"		
İyi Maaş	2	1.66
Seyahat Etme	1	0.83

Tablo 5 incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin pilotluk mesleğine dair algılarının toplumsal katkı bağlamında pilot (3); mesleki terimler bağlamında pilot (3); mesleki avantajlar bağlamında pilot (2) kategoriye yer verdikleri toplam 8 kategoriden söz ettikleri belirlenmiştir. üç ana tema altında Bu bağlamda Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde pilotluk mesleğine dair en çok düşmanlardan kurtaran (%1.66) sonrasında ise ulaşım sağlayan (%0.83), askeri güç (%0.83), uçak (%0.83), yükseklik (%0.83), jet (%0.83), iyi maaş (%0.83) ve seyahat etme (%0.83) biçiminde algılamalara sahip oldukları görülmektedir. Pilotluğun yakıt-zaman hesaplamaları yapma, uçuş ekibini ve teknik donanımı inceleme, uçuş tasarısı hazırlama, harita ve raporları inceleme, zorunlu hallerde alınacak önlemleri planlama gibi görevleri de vardır. Pilotluğa ilişkin olarak ilkokul öğrencilerinin daha ayrıntılı biçimde bilgilendirilmesi etkili bir mesleki rehberlik için uygun olabilir. Pilot mesleği için "seyahat etme, düşmanlardan kurtaran, askeri güç" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Ben bir pilot olmak istemişimdir. Çünkü hep hayalimde pilot olmak istemişimdir. Çünkü o mesleği çok ama çok sevdim. Çünkü pilotluk istediğim her yeri gezmek istiyorum. Bir pilot sadece gezmiyor da yurdumuzu düşmanlardan kurtarıyor. Teröristlere pilot savaş açıyor. Eğer bir pilot olabilsem yurdumu düşmanlardan ve yurdumu hep korumak istiyorum. Ayrıca olabilsem hem yurdumu hem de şehrimi korumak ve insanları korumak istiyorum. "

İlkokul öğrencilerinin "Bilim İnsanı"na ilişkin algıları, frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 6' da gösterilmiştir.

Tablo 6: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Bilim İnsanı"

Toplumsal Katkı Bağlamında "Bilim İnsanı"		
	F	%
Buluş	8	6.66
Araştırma	2	1.66
NASA	2	1.66
Uzay	2	1.66
Profesör	1	0.83
Edison	1	0.83
Bilimsel Gelişme	1	0.83
Galaksi	1	0.83

Gök Cisimleri	1	0.83
Uzayda Yaşam	1	0.83
Gezegenler	1	0.83
Rapor Yazma	1	0.83
Teknolojik Araçlar Bağlamında "Bilim İnsanı"		
Uçan Araba	2	1.66
Robot	1	0.83
Teleskop	1	0.83
Ampul	1	0.83
Telefon	1	0.83
Mesleki Avantajlar Bağlamında "Bilim İnsanı"		
Ün	2	1.66
Zenginlik	1	0.83
Bilgi	1	0.83
Toplumsal Katkı Bağlamında "Bilim İnsanı"		
Hayatı Kolaylaştırma	2	1.66
Doğayı Koruma	1	0.83
İnsanları Kurtarma	1	0.83
Desteklenmeyen Meslek Olma	1	0.83

Tablo 6' da da görüldüğü gibi bilim insanı mesleğine dair algıları dört ana tema altında toplanmıştır. Fen bilimleri ve uzay bağlamında bilim insanı (12); teknolojik araçlar bağlamında bilim insanı (5); mesleki avantajlar bağlamında bilim insanı (3); toplumsal katkı bağlamında bilim insanı (4) olmak üzere 4 temaya ve bu temalar altında toplam 24 kategoriye yer verdikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde bilim insanı mesleğine dair en çok buluş (%6.66), araştırma (%1.66), NASA (%1.66), uzay (%1.66), uçan araba (%1.66) gibi kategorilere yer verdikleri görülmektedir. Bu bağlamda kategoriler incelendiğinde bilim insanı kavramını ilkökul öğrencilerinin fen bilimleri ile ilişkilendirdiği, sosyal bilimlerle ilgili kategorilere ise yer vermedikleri görülmektedir. Bilim insanı mesleği için "buluş ve desteklenmeyen meslek olma" kategorilerine vurgu yapan bir ilkökul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir gün bilim adamı olduğumda her şeyi değiştireceğim. Mesela hastalara en iyi gelen ilaçları geliştireceğim. İnsanların daha sağlıklı olmalarını sağlayacağım. Gelişmiş icatlar yapacağım ve düşmanları yenecek aletler yapacağım. Mesela tank, tüfek silah vb. gibi alet. Bilim adamları hiç çalışmıyor ve destek verilmiyor ama ben destek vereceğim, güven vereceğim. Onların arkasında duracağım. Bilim güzel."

İlkökul öğrencilerinin "Polislik Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7: İlkökul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Polis"
Toplumsal Katkı Bağlamında "Polis"

	f	%
Hırsızları Yakalama	8	6.66
Toplumda Güvenliği Sağlama	4	3.33
Suçluları Yakalama	3	2.50
Hayat Kurtarma	2	1.66
Terörle Mücadele Etme	1	0.83
Kahraman	1	0.83
Duyuşsal Katkı Bağlamında "Polis"		
Yardımsaver	3	2.50
Güvenlik	3	2.50
Macera	1	0.83
Şehit	1	0.83
Hayati Tehlike	1	0.83
Huzur	1	0.83
Mesleki Terim ve Ekipman Bağlamında "Polis"		
Karakol	2	1.66
Silah	2	1.66
Kaçakçı	1	0.83
Kurşun	1	0.83
Çatışma	1	0.83
Merkez	1	0.83

Olay Yeri	1	0.83
Yaralama	1	0.83
Tutuklama	1	0.83
Kelepçe	1	0.83
Çelik Yelek	1	0.83
Biber Gazı	1	0.83
Polis Rozeti	1	0.83

İlkokul öğrencilerinin hikâyelerinde polislik mesleğine dair algıları üç ana tema altında toplanmıştır. Toplumsal katkı bağlamında polis (6); duyuşsal katkı bağlamında polis (6); mesleki terim ve ekipman bağlamında polis (13) temaları altında 25 kategoriden söz ettikleri belirlenmiştir. Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde polislik mesleğine dair en çok hırsızları yakalama (%6.66) sonrasında ise, toplumda güvenliği sağlama (%3.33), suçluları yakalama (%2.50), yardımsever (%2.50) ve güvenlik (%2.50) biçiminde algılamalara sahip oldukları görülmektedir. En fazla sayıda kategorinin polislik mesleği ile ilgili belirtildiği görülmektedir. Temalar ve kategoriler incelendiğinde ilkokul öğrencilerinin polislik mesleğine ilişkin yeterli düzeyde bilgiye ve doğru algılamalara sahip olduğu söylenebilir. Polis mesleği için "hırsızları yakalama, çatışma, kaçakçı, olay yeri, huzur" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir gün polis oldum. Polisin yararı halkın huzurunu bozmamak ve güvenini sağlamaktır. Eğer polis olmazsa herkes birbirini öldürür. Herkes hırsızlık yapar ve hikâyem: Bir gün polis oldum. Beni İstanbul'a tayin ettiler. Gidince ilk görevim bir hırsız yakalamaktı. Hırsız takip ettik ve hırsız yakaladık. Ve bir çatışmaya gittik. Ve kaçakçıları yakaladık. Ve bizi biri her gün aradı. Ve olay yerine gittik. Ama olay yerinde hiçbir şey yoktu. Ve arayan kişinin telefon numarasını bulduk. Ve eve gidip çocuğu tembihledik. Polis: Eğer polisi meşgul edersen gerçek polise ihtiyacı olanları meşgul edersen, dedi. Çocuk: Bundan sonra bir daha yapmayacağım, söz veriyorum dedi ve sonra da yapmadı."

İlkokul öğrencilerinin "Futbolcu Mesleği"ne ilişkin algıları, frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde "Futbolcu"

Mesleki Terimler Bağlamında "Futbolcu"		
	f	%
Maç	7	5.83
Antrenman	4	3.33
Saha	2	1.66
Kupa	2	1.66
Kale	1	0.83
Gol	1	0.83
Faul	1	0.83
Transfer	1	0.83
Sözleşme	1	0.83
Defans	1	0.83
Hoca	1	0.83
Kadro	1	0.83
Top	1	0.83
Orta Saha	1	0.83
Taç	1	0.83
Korner	1	0.83
Penaltı	1	0.83
Out	1	0.83
Turnuva	1	0.83
Teknik	1	0.83
Futbol Takımları Bağlamında "Futbolcu"		
Galatasaray	2	1.66
Milli Takım	1	0.83
Barcelona	1	0.83
Fenerbahçe	1	0.83
Mesleki Avantajlar Bağlamında "Futbolcu"		
Ün	3	2.50
Zenginlik	2	1.66
Hayranlar	1	0.83

Spor Yapmak	1	0.83
Takım Arkadaşı	1	0.83

İlkokul öğrencilerinin hikâyelerinde futbolcu mesleğine dair algıları üç ana tema altında toplanmıştır. Mesleki terimler bağlamında futbolcu (20); futbol takımları bağlamında futbolcu (4); mesleki avantajlar bağlamında futbolcu (5) kategoriye yer verdikleri toplam 29 kategoriden söz ettikleri belirlenmiştir. Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin yazdıkları hikâyelerde futbolcu mesleğine dair en çok maç (%5.83), antrenman (%3.33) ve ün (%2.50) biçiminde algılamalara sahip oldukları görülmektedir. Temalar ve kategoriler incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin futbolculuk ile ilgili yeterli bilgiye ve doğru algılamalara sahip oldukları söylenebilir. Futbolcu mesleği için "antrenman, top ve maç" kategorilerine vurgu yapan bir ilkökul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Ben büyüyünce futbolcu olmak istiyorum. Çünkü futbolcu antrenman yapar sonra top oynar, maç kazanır sonra çalışmalar yapar."

İlkokul öğrencilerinin hikâyelerinde yer alma sıklığı en az olan meslekler ve özellikleri, frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 9' da gösterilmiştir.

Tablo 9:İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde Yer Alma Sıklığı En Az Olan Meslekler ve Bu Mesleklere İlişkin Algıları

Kuaför		
	f	%
El Becerisi	2	1.66
Kolay Meslek	1	0.83
Saç Yapmak	1	0.83
Dükân	1	0.83
Müşteri memnuniyeti	1	0.83
Tasarımcı		
Tasarım Yapma	2	1.66
Aşçı		
Yemek Kültürü	2	1.66
Yemek Yapma	1	0.83
Yeni Lezzetler Keşfetme	1	0.83
Bankacı		
Bankacılık İşlemleri	3	2.50
Güvenlik Görevlisi	2	1.66
Gişe Surası	1	0.83
Para	1	0.83
Soyguncu	1	0.83
İnşaat İşçisi		
Tehlikeli bir iş	3	2.50
Bina yapma	1	0.83
Yorucu bir	1	0.83
Az Kazanç	1	0.83
Mühendis		
Ziraat Mühendisi	1	0.83
Rapor yazma	1	0.83
Makine mühendisi	1	0.83
İnşaat Mühendisi	1	0.83
Ressam		
Tablo yapma	3	2.50
Hayal gücü	2	1.66
Boya	1	0.83
Yetenek	1	0.83
Ünlü	1	0.83
Manzara resmi	1	0.83
İnsan resmi	1	0.83
Müzayede	1	0.83
Atölye	1	0.83
Mimar		

Bina Onarır	2	1.66
Yardımsıver	2	1.66
Çiftçi		
Hayvan besiciliği yapma	1	0.83
Tarım ürünlerini üretme	1	0.83
Veteriner		
Hayvanları besleme	3	2.50
Hayvanları iyileştirme	3	2.50
Hayvanları koruma	2	1.66
Doğayı koruma	1	0.83
Hayvan sevgisi	1	0.83
Baytar	1	0.83
Köpek eğitime	1	0.83
Aşı yapma	1	0.83

İlkokul öğrencilerinin mesleklerle ilgili yazdığı hikâyeler çözümlendiğinde hikâyelerinde yer alma sıklığı en az olan 10 meslek tespit edilmiştir. Bu meslekler kuaför, tasarımcı, aşçı, bankacı, inşaat işçisi, mühendis, ressam, mimar, çiftçi, veterinerdir. Bu mesleklere ve mesleklerin kategorilerine Tablo 9' da yer verilmiştir. Hikâyelerde kuaför mesleği (7); tasarımcı mesleği (2); aşçı mesleği (4); bankacı mesleği (5); inşaat işçisi (2); mühendis mesleği (5); ressam mesleği (11); mimar mesleği (2); çiftçi mesleği (2); veteriner mesleği (9) biçiminde ilkokul öğrencilerinin hikâyelerinde yer almıştır. İlkokul öğrencileri tasarımcılık için yalnızca tasarım yapma; mühendislik için ziraat, makine ve inşaat mühendisliği alanları; mimarlık için ise yalnızca binaları onarmadan söz edildiği görülmektedir. Bu bağlamda ilkokul öğrencilerin tasarımcı, mühendis ve mimar mesleklerine ilişkin olarak eksik bilgi ve yetersiz algılamalara sahip olduğu söylenebilir. Tablo 9' da yer alan diğer meslekler için doğru ve yeterli algılamalara sahip oldukları söylenebilir. Kuaför mesleği için "kolay meslek, müşteri memnuniyeti ve saç yapmak" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Kuaför olmayı çok ama çok ama çok istiyorum. Çünkü kuaförlük bana göre. Hem kolay hem de çok kolay bir meslek. Fakat tek düşüncem şu; ya müşterilerimin istediği saç modelini yapamazsam."

Tasarımcı mesleği için "resim çizer ve elbise tasarlar" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir ülke varmış. Bu ülkede tasarımcı bir kız varmış. Bu kız Resim çizmeyi çok seviyormuş. Ama en çok da elbise modelleri çizermiş. Öğretmeni bir gün sen büyüyünce tasarımcı olacaksın görünüşe bakılırsa demiş. Kız sormuş, tasarımcı ne demek? Öğretmeni senin gibi elbise modelleri çizenlere denir. Kız konuyu hemen kavramış. Bir gün öğretmeni sabah nasıl kalkmak isterdin demiş. Kız öğretmenim ben sabah kuşların cıvıltılarıyla, çiçekler güneşe bakarken, şelaleler şırl şırl akarken, annelerin tıngır tıngır sular kaynarken uyanmak istiyorum demiş. Öğretmen şaşırmış bir gün anne ve babası gelmiş. Kızın annesi ve babası kızının söylediklerini duyunca şaşırılmışlar ve kızlarını tasarımcı olan tanıdıklarına hafta sonları oraya gitmiş ve marifeti gittikçe büyümüş. Küçükken öğretmenine söylediği gibi uyanıp işe gitmiş."

Aşçı mesleği için "yemek yapar ve yeni lezzetler" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Hayalimdeki meslek aşçı olmak olmazsa futbolcu olmak istiyorum aşçı olarak daha güzel yemekler yapabilirim, daha güzel lezzetler tadabilirim, bulabilirim. Her şeyin en güzelini yapabilirim, güzel yemek yaparım."

Bankacı mesleği için "polis, sıra, hesap açma, para, hırsız" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir gün Fikret adında biri varmış ve annesi varmış. Annesi Fikret'e: Bak oğlum paran çok oldu. Senin adına bankada bir hesap açalım. Fikret; O nasıl oluyormuş ki? Annesi; Çarşıya gidince görürsün. Fikret; Tamam anne gidelim. İkisi çarşıya gittiler. Sonunda bankaya vardılar. Fikret; Banka burası mı anne? Her yer polislerle dolu. Annesi; buraya hırsızlar girerse diye önlem alıyorlar. Sonunda bankaya vardılar. Sıra aldılar ve beklemeye başladılar. Sonunda sıra onlara geldi. Bankacı; bu bey efendi için mi dedi. Annesi evet dedi ve gülüştiler."

Inşaat işçisi mesleği için "meslek algısına görelik ve değişik evler yapma" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Ben hep inşaat işçisi olmak istiyordum. Çünkü inşaat işçisi mesleğini çok seviyorum. İnşaat işçisi bir gün olacağım ve çok sevineceğim. İnşaat işçisi olunca çok değişik evler ve değişik şeyler yapacağım ve oralara gideceğim. Bir gün bir baktım inşaat işçisi olmuşum. Hayallerimi gerçekleştirmişim. Çok mutlu olmuşum. İnşaat işçisi olunca bir oraya bir buraya koşturdum. İnşaat işçisi mesleğimi severek yapıyordum.

Daha doğrusu oradaki bütün inşaat işçileri mesleklerini severek yapıyorlardı. Eminim onlarda hayallerini gerçekleştirmişler. aynı benim gibi. Herkes işini güzelce yapıyordu."

Mühendis mesleği için "arazi çalışmaları, baba mesleği, rapor yazma" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bu mesleği babamda yaptığı için yapıyorum. Bu mesleği seviyorum. Bu mesleği yapabileceğime inanıyorum. Bu meslekte arazilerde çalışıp sıcak ya da soğuk su çıkartmak ve rapor yazacağım. Bu mesleği severek ve ilgilenerek yapacağım."

Ressam mesleği için "hayal gücü, manzara, ve insan resmi, para kazanmak, zeka geliştirir, sevgi" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir çocuk büyüyünce ressam olmak istiyormuş. Yıllar geçmiş ve çocuğun dileği gerçekleşmiş. Çok çalışmış ve çok güzel bir ressam olmuş. Genç kızın hayal gücü çok genişmiş. Genç kız yıllarca çalışmış. Çalıştığına değmiş. Genç kız binlerce resim yapmış. Manzara resimleri, insan resimleri, binlerce resim. Genç kız bu işte çok para kazanmış. Ama bu işi para kazanmak için değil, resim yapmayı içten sevdiği için yapıyormuş. Bu kız dünyanın en güzel ressamı olmuş. Resmin faydaları; resim yapmak zekâ geliştirir ve hayal gücünü çoğaltır."

Mimar mesleği için "bina onarma ve yardımsever" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir zamanlar bir mimar varmış. Bu mimarın adı Zehra Naz soyadı ise Baysalmış. Bu mimar mesleğini çok seviyormuş. Bu mimar her gün başka mimarları da araştırırmış. Araştırdığı zamanlarda her zaman bir kişi daha mimar oluyormuş. Günlerden bir gün mimar bir eve gidip o evi yenilemek için görevlendirilmiş. O eve gittiğinde o kadar yıkık dökükmüş ki insanın bakınca midesi bulanıyormuş. Mimar eve girdiğinde orda oturan yaşlı bir kadın oturuyormuş ve sızlanıp duruyormuş. Zehra Naz mimar hemen kadına yardım etmiş. Yaşlı kadınla konuşmuşlar. Yaşlı kadın hiç kimsesinin olmadığını ona belediyenin yardım ettiğini söyledi. Zehra Naz hemen o evi çok güzel bir eve çevirmiş. Yaşlı kadın çok teşekkür etmiş ve oradan ayrılmış. Bundan sonra mimarlığın çok güzel meslek olduğunu anlamış."

Çiftçi mesleği için "Hayvan bakar ve yiyecek gereksinimini karşılar" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Çiftçi; koyun veya inek güden bir insandır. Çiftçi ekin eken bir insandır. Çiftçi olmasaydı ekin ekemezdik, aç kalırdık ve ölürdük."

Veteriner mesleği için "hayvan sevgisi, hayvanları iyileştirir, hayvanları besler" kategorilerine vurgu yapan bir ilkokul 4. sınıf öğrencisinin hikâyesi şu şekildedir:

"Bir zamanlar bir çocuk varmış. O çocuk ne olacağını bilmiyormuş. Herkes sormuş. Herkese farklı şeyler söylemiş. Öğretmeni Türkçe dersinde herkese hangi meslek olacağını sormuş. Çocuk kararsız kalmış. Öğretmen yeteneğin ve sevdiğin işler neler ise onu seç demiş. Çocuk yeteneklerini ve sevdiği işleri düşünmüş ve hangi mesleği olacağına karar vermiş ve demiş ki; öğretmenim mesleğim veteriner. Çünkü hayvanları seviyorum. Yardım etmeyi onlarla oynamayı seviyorum. O günden veteriner olmak istiyorum. Ben veterinerlerin hayvanları tedavi etmeleri, neler yemeli ya da yememeli olarak bilmeleri, nerde yaşar, hangi cins olduklarını bildikleri için onlara nasıl davranılmalı öyle bilgiler öğrenmek için hayvanları sevdiğim için veterinerliği seviyorum."

İlkokul Öğrencilerinin "Hikâyelerinde Yer Alan Mesleklerin Cinsiyete Göre Dağılımı", frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 10' da gösterilmiştir.

Tablo 10: İlkokul Öğrencilerinin Hikâyelerinde Yer Alan Mesleklerin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	Kadın		Erkek	
	f	%	f	%
Doktor	32	26.6	10	6.11
Öğretmen	30	16.6	10	6.11
Veteriner	4	3.33	4	3.33
Bilim İnsanı	3	2.50	9	7.50
Astronot	-	-	6	5
Polis	3	2.50	13	10.80
Futbolcu	-	-	12	10
Avukat	2	1.66	4	3.33
Ressam	3	2.50	3	2.50
Kuaför	2	1.66	-	-
Mimar	2	1.66	-	-
Bankacı	1	0.83	1	0.83
Aşçı	-	-	2	1.66
Çiftçi	-	-	1	0.83

İnşaat İşçisi	-	-	2	1.66
Tasarımcı	1	1.66	-	-
Mühendis	-	-	2	1.66

İlkokul öğrencilerinin mesleklerle ilgili yazdığı hikâyeler çözümlendiğinde hikâyelerinde yer alan mesleklerin cinsiyete göre dağılımı tablo 10 da gösterilmiştir. Kız öğrencilerin hikâyelerinde en çok yer verdikleri meslekler; doktor (%26.6) ve öğretmen (%25) meslekleridir. Ayrıca kız öğrencilerin; mühendis, politikacı, hizmetli, astronot, futbolcu, pilot, şoför, aşçı, çiftçi, inşaat işçisi ve kapıcı mesleklerine hikâyelerinde yer vermedikleri görülmüştür. Erkek öğrencilerin hikâyelerinde en çok yer verdikleri meslekler; polis (%10.8), öğretmen (%10) ve futbolcu (%10) meslekleridir. Ayrıca erkek öğrencilerin; kapıcı, şoför, hizmetli ve politikacı mesleklerine hikâyelerinde yer vermedikleri görülmüştür. İlkokul Öğrencilerinin "Seçmeyi Planladıkları Mesleklerin Cinsiyete Göre Dağılımı", frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 11' de gösterilmiştir.

Tablo 11: İlkokul Öğrencilerinin Seçmeyi Planladıkları Mesleklerin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	Kadın		Erkek	
	f	%	f	%
Doktor	40	22.2	10	6.11
Öğretmen	30	16.60	10	6.11
Veteriner	4	2.22	1	0.55
Bilim İnsanı	1	0.55	4	2.22
Astronot	-	-	6	3.33
Polis	-	-	11	6.11
Futbolcu	-	-	25	13.70
Avukat	3	1.66	2	1.11
Ressam	2	1.11	3	1.66
Kuaför	2	1.11	-	-
Mimar	3	1.66	-	-
Bankacı	1	0.55	-	-
Aşçı	-	-	-	-
Çiftçi	-	-	1	0.55
İnşaat İşçisi	-	-	-	-
Tasarımcı	1	0.55	-	-
Mühendis	-	-	3	1.66

İlkokul öğrencilerinin seçmeyi planladıkları mesleklerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 11'de gösterilmiştir. Kız öğrencilerin gelecekte en çok seçmeyi planladıkları meslekler; doktor (%22.2) ve öğretmen (%16.6) meslekleridir. Erkek öğrencilerin gelecekte en çok seçmeyi planladıkları meslekler; futbolcu (%13.7), polis (%6.11) ve öğretmen (%6.11) meslekleridir. Bu verilerden yola çıkarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin en çok ilgi duydukları meslekler; öğretmenlik ve doktorlukken; en az ilgi duydukları meslekler; tasarımcı, sanatçı, karateci, çiftçi, beyin cerrahı, tekvandocu, basketbolcu, bankacı ve şofördür. İlkokul öğrencilerinin hikâyelerinde yer verdikleri meslekler ile ileride seçmeyi düşündükleri mesleklerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Bu bağlamda hikâyelerin mesleki rehberlikte bir araç olarak kullanılabilmesi de söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğrencilerin hikâyelerinde en fazla yer alan mesleğin öğretmenlik (%35) mesleği olduğu belirlenmiştir. Bu da ilkokul öğrencilerinin en çok ilgi duydukları mesleğin öğretmenlik olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile öğretmenlik mesleğine dair algılarının akademik katkı bağlamında öğretmen, duyuşsal katkı bağlamında öğretmen ve toplumsal katkı bağlamında öğretmen olmak üzere 3 ana tema altında toplandığı görülmektedir. Sünbül (1996)' ya göre öğretmen, yüzyıllardır öğretim sürecinde başrolü oynamaktadır. Öğretmenlik mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan "akademik katkı bağlamında öğretmen" temasıdır. Bu da çocukların öğretmen için öncelikli algılarının; eğitim öğretim yapan, ödev veren ve onların başarıya ulaşmalarını sağlayan kişi yönünde olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra hikâyelerinde öğretmenlik mesleğine; kız öğrencilerin %25'inin, erkek öğrencilerin %10'unun yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin %16.6'sının, erkek öğrencilerin %6.11'inin öğretmenliği tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklerde öğretmenlikten söz eden ilkokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında kız öğrencilerin (%41.6) öğretmenlik mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Turan (2016) SÖDER (Sınıf Öğretmenleri Derneği) tarafından 7 il ve 951 katılımcı ile gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda katılımcıların %65'inin bayanları

öğretmenlikte daha başarılı bulunduğunu; %70'inin özellikle de sınıf öğretmenliği mesleğinin bayanlar için ideal bir meslek olduğunu düşündüklerini; %75'inin ise bu mesleğin bayanlar tarafından daha çok tercih edilen bir meslek olduğu görüşünde birleştiğini belirtmiştir.

İlkokul öğrencilerinin hikâyelerinde öğretmenlik mesleğinden sonra en fazla ilgi duydukları mesleğin doktorluk (%31.6) mesleği olduğu belirlenmiştir. Doktorluk mesleğine dair elde edilen veriler 4 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; toplumsal katkı bağlamında doktor, tıbbi terimler bağlamında doktor, duyuşsal katkı bağlamında doktor ve mesleki avantajlar bağlamında doktordur. Her ana tema için belirtilen frekansı en yüksek kategoriler ele alındığında ilkökul öğrencilerinin doktorluğu hayat kurtaran, muayene eden, yardımsever ve kitap okuyan bir meslek olarak algıladıkları sonucuna ulaşılabilir. İlkokul öğrencilerinin her ana tema için belirttikleri kategorilerin sayıları incelendiğinde en fazla frekansa sahip olan temanın "tıbbi terimler bağlamında doktor" teması olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra hikâyelerinde doktorluk mesleğine; kız öğrencilerin %26.6'sının, erkek öğrencilerin %5'inin yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin %22.2'sinin, erkek öğrencilerin %6.11'inin doktorluğu tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklere doktorluktan söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında kız öğrencilerin (%49.91) doktorluk mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Ankara Tabip Odası üyeleri arasında yapılan bir araştırma kayıtlı doktorların %37'sinin kadın olduğu ve bunların %36'sının uzmanlaştığını göstermektedir (Kuzucu, 2007). Bu anlamda doktorluk mesleğine kız öğrencilerinin eğiliminin daha yüksek olması bu araştırma sonuçları ile uyumludur.

İlkokul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile astronotluk mesleğine dair kategoriler 2 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; fen bilimleri ve uzay bağlamında astronot ve teknoloji ve teknolojik araçlar bağlamında astronottur. Astronot mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan fen bilimleri ve uzay bağlamında astronot temasıdır. Bu da çocukların astronot için öncelikli algılarının; dünya, gezegenler ve yıldızlar gibi uzay ve gök cisimleri yönünde olduğunu göstermektedir. Kahraman, Ceylan ve Ülker (2015) tarafından anaokuluna giden 10'u kız 10'u erkek 20 çocuk ile gerçekleştirilen bir araştırma sonucunda çocukların "Uzay ile ilgili neleri merak ediyorsun?" sorusuna; 6 çocuğun Astronotların nasıl hareket ettiğini? Nasıl nefes alır? , 4 çocuğun Başka gezegenler var mı? İsimleri neler? Yine 4 çocuğun Değişik uzay gemileri var mı? Nasıl çalışır? biçiminde cevap verdikleri görülmüştür. Bu araştırmada da astronotluğa ilişkin olarak ilkökul öğrencilerinin hikâyelerinde belirttiği temalar fen bilimleri ve uzay (%73,47), teknoloji ve teknolojik araçlar (%26,53) temaları altında toplanmıştır. Bu bağlamda iki araştırmada da elde edilen sonuçlar çocukların astronotlukla ilgili algılarının uzay ve gezegenler ağırlıklı olduğudur ve sonuçlar ve birbiri ile uyumludur.

Bunun yanı sıra ilkökul öğrencilerinin hikâyeleri incelendiğinde kız öğrencilerin hiçbirinin astronotluk mesleğine hikâyelerinde yer vermediği; erkek öğrencilerin ise %6.66'sının hikâyelerinde astronotluk verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin hiçbirinin, erkek öğrencilerin ise %3.33'ünün astronotluğu tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklere astronotluktan söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında erkek öğrencilerin (%9.99) astronotluk mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir.

İlkokul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile avukatlık mesleğine dair kategoriler 2 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; toplumsal katkı bağlamında avukat ve hukuki terimler bağlamında avukattır. Avukatlık mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan hukuki terimler bağlamında avukat temasıdır. Bu da çocukların avukatlık mesleği için öncelikli algılarının; itiraz, dava, hapis ve suçlu gibi avukatların meslek hayatlarında karşılaştıkları ve kullandıkları terimler yönünde olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra hikâyelerinde avukatlık mesleğine; kız öğrencilerin %1.66'sının erkek öğrencilerin %3.33'ünün yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin %1.66'sının, erkek öğrencilerin %1.11'inin avukatlığı tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklere avukatlıktan söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında erkek öğrencilerin (%4.44) avukatlık mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Ankara Barosu üyeleri arasında yapılan bir araştırmada kayıtlı avukatların %68.15'inin erkek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kocaoğlu, 2011). Bu anlamda avukatlık mesleğine erkek öğrencilerin eğiliminin daha yüksek olması bu araştırma sonuçları ile uyumludur.

İlkokul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile pilotluk mesleğine dair kategoriler 3 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; toplumsal katkı bağlamında pilot, mesleki terimler bağlamında pilot ve mesleki avantajlar bağlamında pilottur. Pilotluk mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan toplumsal katkı bağlamında pilot temasıdır. Bu da çocukların pilotluk mesleği için algılarının; düşmanlardan kurtaran, ulaşım sağlayan ve askeri güç gibi pilotların ulaşım görevlerinden farklı olarak çağın gerekliliklerini de göz önüne aldıklarını ve askeri bir güç olarak tanımladıkları yönünde olduğunu

göstermektedir. Bunun yanı sıra ilkökul öğrencilerinin hikâyeleri incelendiğinde kız öğrencilerin hiçbirinin pilotluk mesleğine hikâyelerinde yer vermediği; erkek öğrencilerin %3.33'ünün yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin hiçbirinin, erkek öğrencilerin %2.22'sinin pilotluğu tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklerde pilotluktan söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında erkek öğrencilerin (%5.55) pilotluk mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Türk-ış (2012)' ye göre; kadınların pilotluk ya da cerrahlık gibi bazı mesleklerde sayısal olarak daha az yer almalarına karşın, statü ve/veya ücret bakımından çoğu zaman görece daha düşük seviyede olan hemşirelik ya da sekreterlik gibi meslek alanlarında çok daha görünür olduklarının altı çizilmektedir (Berk, 2013). Bu anlamda pilotluk mesleğine erkek öğrencilerin eğiliminin daha yüksek olması bu ifadeyi destekler niteliktedir.

İlkökul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile bilim insanı mesleğine dair kategoriler 4 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; fen bilimleri ve uzay bağlamında bilim insanı, teknolojik araçlar bağlamında bilim insanı, mesleki avantajlar bağlamında bilim insanı ve toplumsal katkı bağlamında bilim insanıdır. Bilim insanı mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan fen bilimleri ve uzay bağlamında bilim insanı temasıdır. Bu da çocukların bilim insanı mesleği için öncelikli algılarının; buluş, araştırma, profesör, bilimsel gelişme ve rapor yazma gibi algılar ile onların yaptıkları iş hakkında bilgi sahibi oldukları ve profesörlük gibi unvanlara sahip olabildikleri yönünde olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra hikâyelerinde bilim insanı mesleğine; kız öğrencilerin %2.50'sinin erkek öğrencilerin %7.50'sinin yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin %0.55'inin, erkek öğrencilerin %2.22'sinin bilim insanını tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklerde bilim insanından söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında erkek öğrencilerin (%9.72) bilim insanı mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Nuhoğlu ve Afacan (2011) tarafından 184 ilkökul öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda öğrencilerin bilim insanına yönelik görüşleri incelendiğinde çoğunluğunun bilim insanını erkek olarak düşündüğü (%60.3) görülmektedir. Bu anlamda bilim insanı mesleğine erkek öğrencilerin eğiliminin daha yüksek olması bu araştırma sonuçları ile uyumludur.

İlkökul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile polislik mesleğine dair kategoriler 3 ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; toplumsal katkı bağlamında polis, duyuşsal katkı bağlamında polis, mesleki terim ve ekipman bağlamında polistir. Polislik mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan toplumsal katkı bağlamında polis temasıdır. Bu da çocukların polislik mesleği için öncelikli algılarının; hırsızları yakalama, toplumda güvenliği sağlama ve suçluları yakalama gibi toplumun huzurunu, düzenini sağlayan kişiler yönünde olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra hikâyelerinde polislik mesleğine; kız öğrencilerin %2.50'sinin erkek öğrencilerin %10.8'inin yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin hiçbirinin, erkek öğrencilerin %6.11'inin polisliği tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklerde polislikten söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında erkek öğrencilerin (%16.91) polislik mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Demir ve Demirbaş (2014) tarafından 510 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine göre polise yönelik genel tutumlarına baktığımızda kız öğrencilerin polise karşı tutumlarının daha olumlu olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran polisi daha çok sevdikleri, güven iletişim ve polis mesleğine karşı tutumlarına bakıldığında erkek ve kızlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç araştırma sonucumuz olan "erkek öğrencilerin polislik mesleğine yönelik ilgi ve tutumlarının daha yüksek olacağı" sonucu ile gelişmektedir.

İlkökul öğrencilerinin yazdıkları hikâyelerin çözümlenmesi ile futbolcu mesleğine dair kategoriler 3 tema altında toplanmıştır. Bu temalar; mesleki terimler bağlamında futbolcu, futbol takımları bağlamında futbolcu ve mesleki avantajlar bağlamında futbolcudur. Futbolcu mesleği için oluşturulan temalarda en fazla frekansa sahip olan mesleki terimler bağlamında futbolcu temasıdır. Bu da çocukların futbolcu mesleği için öncelikli algılarının; maç, antrenman, saha, kupa, kale ve gol gibi yaptıkları iş konusunda yeterli derecede terimsel bilgiye sahip oldukları yönündedir. Bunun yanı sıra ilkökul öğrencilerinin hikâyeleri incelendiğinde kız öğrencilerin hiçbirinin futbolcu mesleğine hikâyelerinde yer vermediği; erkek öğrencilerin ise %10'unun yer verdikleri görülmektedir. Seçmeyi planladıkları mesleklere göre ise; kız öğrencilerin hiçbirinin, erkek öğrencilerin %13.7'sinin futbolcu mesleğini tercih ettikleri görülmektedir. Gerek hikâyelerinde, gerekse seçmeyi planladıkları mesleklerde futbolcudan söz eden ilkökul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında erkek öğrencilerin (%23.7) futbolcu mesleğine daha çok yer verdiği görülmektedir. Yüksel (2014) tarafından 1000 kişi ile yapılan bir araştırmada cinsiyet ve spor ilişkisi incelendiğinde %86.5 oranla erkeklerin futbol mesleğine yöneldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda futbolcu mesleğine erkek öğrencilerin eğiliminin daha yüksek olması bu araştırma sonuçları ile uyumludur.

Öğrencilerin hikâyelerinde en az yer alan meslekler; kuaför, tasarımcı, aşçı, bankacı, inşaat işçisi, ressam, mühendis, mimar, veteriner ve çiftçidir. Veri toplama aracında yer alan 20 adet meslek arasında bulunmayan "tasarımcı ve mimar" meslekleri ile ilgili öğrencilerin hikâye yazdıkları görülmektedir. Kuzgun (2014) un belirttiği gibi çocuk hoşlandığı etkinlikleri içeren mesleklere heves eder. Bunun yanında zayıflığını, güçsüzlüğünü güçlü yetişkinlerle özdeşim kurarak gidereceğini düşünen çocuk yakın çevresinde imrendiği bir yetişkinin ya da bir masal veya film kahramanının iş etkinliklerini oyunlarında temsil eder ve bu yolla yetişkinlerle özdeşleştiğine inanır, onların mesleğini gelecekteki mesleği olarak belirtebilir. Mühendislik mesleğine ilişkin yazılan bir hikâyede öğrenci hikâyesine; "Bu mesleği babamda yaptığı için yapıyorum." cümlesi ile başlamıştır. Bu cümle bize öğrencinin babası ile özdeşleştiğini ve babası bu mesleği yaptığı için gelecekte onun bu mesleği yapmak istediğini göstermektedir. Akdeniz'in Betz ve Hackett (1981)' den aktardığına göre kadınların erkeklerden farklı meslek davranışlarına sahip olduğunu çünkü kadınların erkeklerin ağırlıkta olduğu mesleklerle alakalı yetkinlik inançlarının düşük olduğunu saptamışlardır. Kuzgun' un Thompson (1966)' dan aktardığına göre kızların genellikle oturarak yapılan, değişik insanlar tanımaya olanak veren, sorumluluğu az olan ve yarışma gerektirmeyen, iş güvencesi olan meslekleri tercih etmektedir.

Araştırmanın bulgularından yola çıkılarak ilkökuller öğrencilerinin seçmeyi planladıkları meslekler incelendiğinde; kız öğrencilerin en çok %22.2 ile doktorluk ve %16.6 ile öğretmenlik mesleğini seçmeyi planladıkları görülmektedir. Bu bulgular Thompson'ın görüşleriyle benzer niteliktedir. Kuzgun (2014)' e göre erkek çocuklar iyi kazanç getiren, riski olan ve ilerlemeye olanak veren mesleklere yönelmektedirler. Başkalarını yönetme, yetki ve sorumluluk sahibi olma ve başkaları ile yarışma, erkek çocuklarda gözlenen başlıca meslek değerleridir. Araştırmanın bulgularından yola çıkılarak ilkökuller öğrencilerinin seçmeyi planladıkları meslekler incelendiğinde; erkek öğrencilerin en çok %13.7 ile futbolcu ve %6.11 ile polislik mesleğini seçmeyi planladıkları görülmektedir. Polisliğin riski olan; futbolculuğun ise iyi kazanç getiren bir meslek olması sebebiyle araştırma sonuçlarının birbiri ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında ilkökullerde mesleki rehberliğin daha ayrıntılı planlanması, sınıfa yapılacak kaynak kişi davetleri, kurum gezileri gibi doğrudan öğrencilerin bilgi edinmeleri sağlayacak uygulamalarla mesleklere ilişkin bilgi eksikliklerin ve yanlış algılamaların giderilmesi; ilkökuller öğrencilerine yazdırılan hikâyelerin mesleki rehberlikte bir veri kaynağı olarak kullanılması; öğrencilerin mesleklere ilişkin algılarını belirlemeye yönelik veri toplama araçları geliştirilerek çeşitli nicel araştırmalar gerçekleştirilmesi; doğrudan mesleki rehberliğe yönelik çeşitli deneysel araştırmalar desenlenmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- AKBALIK, Gül (1991). "Ortaokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin, Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi". Erişim tarihi: 07 Aralık .2015, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/491/5817.pdf>.
- AKDENİZ, Seher (2009). *Ergenlerin Meslek Kararı Verme Yetkinlik Algılarının, Algılanan Ana-Baba Tutumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BERK, S. Kalem (2013). "Toplumsal Cinsiyet ve Profesyonelleşme: Hukuk Mesleğinde Kadın Örneği", *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 1 (16), 74-103.
- CAN, Gürhan (1987). "Öğretmenlik Meslek Anlayışı Üzerine Bir Araştırma (Ankara okullarında)", *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 159-170.
- ÇAM, Sabahattin ve AŞIK, Tevfik (2010). "İlköğretimde Yöneltilme Öneri Formu Uygulamasının Öğrencilerin Okul ve Alan Seçimlerine Etkisi", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 71-84.
- DEMİR, S. Beşir ve DEMİRBAŞ, Selami (2014). "Ortaokul Öğrencilerinin Polise Yönelik Tutumlarının İncelenmesi", *Electronic Turkish Studies*, 9(5), 727-740.
- EFİLTİ, Erkan (1998). *Mesleki Rehberliğin Meslek Seçimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GENÇ KUZUCA, İlknur (2007). *Türkiye'de Tıpta Uzmanlık ve Akademisyenlik Aşamalarında Cinsiyetçi Yaklaşımlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- GÜLER, Ahmet, HALICIOĞLU, M. Bülent ve TAŞGIN, Serkan (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara:Seçkin Yayınları.
- KAHRAMAN, Ö.Gözün, CEYLAN, Şehnaz ve ÜLKER, Pelin (2015). "Bilimi Yaratan Duygu: Çocukların Fen ve Doğaya İlişkin Konulardaki Bilgi ve Merakları", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19 (1), 207-229.
- KOCAOĞLU, S. Sinan (2011). "Ankara Barosu Ölçeğinde 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Barodan Müdafî Görevlendirilmesi Sistemini Ele Alan İstatistiksel Bir Araştırma ve Değerlendirme", *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 31-41.
- KUZGUN, Yıldız (1982). *Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yetenek ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanımlarına Etkisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basım Evi.
- KUZGUN, Yıldız (1994). "Çağdaş İnsanın En Önemli Kararı Meslek Seçimi", *Bilim ve Teknik Dergisi*, 50-54.
- KUZGUN, Yıldız (2014). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*, Ankara:Nobel Yayınları.
- MILES, Matthew. B., HUBERMAN, Michael A. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. ThousandOaks,California: Sage Publications.
- NUHOĞLU,Hasret ve AFACAN, Özlem (2011). "İlköğretim Öğrencilerinin Bilim İnsanına Yönelik Düşüncelerinin Değerlendirilmesi", *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(12), 279-298.
- PATTON, Michael. Q (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir.) Ankara: Pegem Akademi.
- SÜNBL, A. Murat (1996). "Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(4), 597-608.

- ŞİMŞEK, Hüseyin (2009). "Eğitim Tarihi Araştırmalarında Yöntem Sorunu", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 33-51.
- TEZBAŞARAN, Ata (1997). *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- TURAN, Mehmet (2016). İlkokul Öğretmenlerinin İsimleri Unutulmuyor. Erişim tarihi: 17 Ocak 2016, <http://www.milliyet.com.tr/ilkokulogretmenlerinin-isimleri-egitimdunyasi-1894603/http://www.milliyet.com.tr/>.
- TURNER, Sherri and LAPAN, Richard, T (2002). "Career Self-Efficacy and Perceptions of Parent Support in Adolescent Career Development", *The Career Development Quarterly*, 51, 44-55.
- TUZCUOĞLU, Semai (1994). "Meslek Seçimi ve Önemi", *Atatürk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 265-280.
- TDK, (2015). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim tarihi: 16 Aralık 2015, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56708c03f2fd00.17270958.
- VURUCU, Fuat (2010). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YEŞİLYAPRAK, Binnur (2012). "Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığında Paradigma Değişimi ve Türkiye Açısından Sonuçlar: Geçmişten Geleceğe Yönelik Bir Değerlendirme", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (1), 97-118.
- YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÜKSEL, Murat (2014). "Cinsiyet ve Eğitim Düzeyi Eksenlerinde Popüler Spor Branşlarındaki Farklılıklar", *Electronic Turkish Studies*, 9(5), 2201-2213.